

Orta-Doğu kadar i'tikadî ve büyük ölçüde buna bağlı kültürel yapının sosyal ve siyasî sahayı tâyin ettiği bir coğrafya Dünyanın başka neresinde vardır, diye sorsak herhalde gösterecek yer bulamayız. Bir coğrafyada i'tikadî sebeplerin şu veya bu ölçüde âmil olmadığı herhangi bir çatışma, kavga, ihtilâf yahut mesele hiç mi görülmez?! 19. Asrın sonlarından itibaren petrolün keşfiyle beraber, bölge daha gaddar ve acımasız bir milletler arası rekabet ve çatışmanın mihrerine haline de geldi. Netîce itibariyle ve hâlihazırda geleceğe dönük felâket senaryolarının en fazla yoğunlaştığı mıntika da yine Orta-Doğu olmuştur: Allah korusun, ama “üçüncü” bir Dünya Savaşı çıkarsa bunun temel sebebi de başlangıç noktası da Orta-Doğu olur!..

Hep söylendiği gibi üç “semâvî” dînin üçünün de Nil ile Fırat arasında doğup oradan yayılması, bu bölgeyi bir yandan kültürel zenginliğin, bir yandan da kültürel çatışma ve farklılığın hem kaynağı, hem de ana havzası hâline koymuştur.

Orta-Doğuyu, Ön-Asya, Karadeniz'in güneyi, Marmara bölgesi, Ege denizi ve Doğu Akdeniz'den çevreleyerek Mısır'dan büyük Arap Yarımadası ve Basra üzerinden Hazar'a kadar genişleyen daha vâsî bir bakış açısı ile görürsek sadece semâvî dinlerin değil beşerî-medenî inkişâfın daha birçok büyük adımının da kaynağını yine bu coğrafyada buluruz: Yazının ve tekerleğin icadından tutun da ilk madenî paranın kullanımına, ilk yazılı hukuk metninin ortaya çıkışına ve tarım inkılâbına kadar bir çırpıda sayılabilecek ve her biri devâsâ sıfatını hak eden olağan üstü parlak levhaların yer aldığı çok zengin bir envanter... Gelin görün ki, böylesine zengin bir envantere sahip coğrafyanın mühim bir kısmı Dünyanın en ağır buhranları ile çalkalanmakta ve neredeyse “asırlık” denebilecek ihtilâfların yol açtığı kanlı boğuşmalara hemen her gün yeni ve fecî bir sahne daha eklemeye devam etmektedir, aynı zamanda.

Orta-Doğuda daha ne kadar süreceği belli olmayan, kestirilemeyen bu kriz ve çatışmalar yumağını çözebilme kabiliyet, salâhiyet ve kudreti şimdilik hiç kimsede ve hiç bir yerde yok. Kriz, bu bölgede bir nevi kader hükmüne girmiştir.

Silâhlı çatışmaya varan Orta-Doğu krizlerinin muharrik sebeplerini teşhis etmekte ekseriyâ bir mutabakat mevcuttur: Büyük güçlerin yakın ve uzak jeo-enerji politikalarına bağlı, uzlaşmaz menfaat çatışmaları ve buna bağlı stratejik hesapları... Ne var ki, sıcak çatışmalar her zaman ve ister istemez sahnenin önünde gözükmese de arka plandaki -neredeyse “çözüksüz”- ihtilâflar, bu “yumağın” açılması en zor düğümlerini barındırıyor. İşte o “çözüksüz ihtilâflar” sebebiyledir ki, her “büyük güc”ün “yerli” bir müttefikî, daha düz bir ifadeyle yerli bir “işbirlikçi”si her zaman vardır, bu bölgede. Krizi “kader” hâline getiren de asıl bu bünyevî problematiktir.

Batının mezheb çatışmalarını geride bıraktığı tarihin (1648 Westfelia Muahedesi'ni esas alacak olursak) üzerinden neredeyse dört asra yakın bir zaman geçti. Güney hudutlarımızın aşağısında “Sünnî”lerin câmiini bombalayan “Şîî” militan da “Şîî”lerin câmiini bombalayan “Sünnî” militan da hâlâ ve ne gariptir ki, “sevap” işlediğine ve bu eylemiyle Cennet'e gideceğine inanıyor.

Orta-Doğu coğrafyasının kahir ekseriyetini teşkil eden Müslüman unsurun zihin âleminde hakikî ve köklü bir inkılâb vücûda gelmedikçe, tarihî-i'tikadî kökleri bulunan ihtilâfları değil “çözmek”, sühûletle konuşup tartışabilmek bile pek mümkün gözükmemektedir. Dolayısıyla bıkıp usanmadan, yerleşik tarihî-i'tikadî ve kültürel problemleri tartışmak ve bu tür tartışmalardan devşirilebilecek mütevazî fikirleri toplumsal ve politik aklın dikkatine getirmekten daha sahih bir iş ve amel düşünülemez.

Elinizdeki sayıda bu mülâhaza istikametinde sergilenen gayret ve çalışmaların semereleri diyebileceğimiz fevkalade kıymetli inceleme ve araştırmalara yer veriyoruz.

Prof. Mustafa Öztürk'ü artık aydın kamu oyu kadar tv tartışmalarına meraklı ahaliden insanların bile çoğu tanıyor, biliyor. Yıllardan beri, Öztürk'ün çok değerli yazılarını okudunuz bu dergide, ama 15 Temmuz hıyanetinin ardından yazdıkları – gazetelerde yazdıkları ve tv ekranlarında söyledikleri de dâhil- daha yakın bir alâka ve daha derin bir dikkatle takib edilmeye başlandı. Bu sayıdaki yazısı ise İslâm dünyasındaki asıl, esas ve temel meselenin başlangıcındaki sâik ve sebepleri, son derece mantıklı bir zemine oturtarak ve olabilecek en açık dille tetkik ve tahlilden geçiriyor.

Murat Beyazyüz, bu genç, hakîkî ve sahih mütefekkirimiz, bir kısmımıza çok tartışılacak ölçüde “aykırı” gelebilecek, çok kışkırtıcı, fakat her halükârda merakla okunacak bir yazı kaleme aldı; “gerçek İslâm'a dair” telâkkilerimizi cesâretle ve sıkı bir tahkikten geçiriyor. Bu sayıdaki yazısının başlığına iliştiirdiği Romen rakkamı ile “I” ibâresi de “seri”nin devamına işâret ediyor...

Selim Öztürk imzasını ilk def'a görüyorsunuz Türkiye Günlüğü'nde; fakat bu isme bir “mim koyun”, önümüzdeki yılların entelektüel-akademik hayatında –tıpkı İlker Eralp gibi- çok ciddi yeri olacak genç araştırmacılardan biri de o... Bu genç ve velûd kabiliyetlerin şu anki çalışmaları bile bölge ve saha uzmanlığı bakımından “karar” mekanizmalarında müessir olabilecek kıymet ve ehemmiyeti hâiz...

Sayın Ali Bademci, matbuat ve neşriyât dünyasında uzun bir geçmişi olan ve bu sıfatı ile çoğumuzun “ağabeyi” mevkiinde, orijinal araştırmalara imza atmış, onlarca eser sahibi bir büyüğümüz... Kuzey Suriye'yi tarih ve coğrafyası, beşerî kompozisyonu ile en iyi bilen, tanıyan isimlerden birisi O'dur. Yoğun çalışmalarından zaman ayırıp uzun ve derinlikli bir Suriye incelemesi kaleme aldı, bu sayı için. Yazısı, tv haberlerinden ve çatışma sahnelerinden, ölü-yaralı sayılarından bilmeye, anlamaya çalıştığımız Suriye probleminin çoğumuz için nasıl bir mechûliyet taşıdığını gözler önüne seren bilgi ve analizlerle dolu. Sayın Bademci, kuru bir teşekkürden çok fazlasını hak ediyor, ellerine sağlık...

İlker Eralp'in bir önceki sayıda neşrettiğimiz yazısı gibi bu nüshadaki yazısı da son derece derli toplu ve öğretici, aydınlatıcı bir inceleme... Devamını da bekliyoruz.

Prof. Mustafa Kahramanyol hocamızı –esasen sahasında hayli şöhreti olan bir tabip olmasına rağmen- alâkadar olan herkes asıl Bosna-Hersek istiklâl mücadelesindeki unutulmaz hizmetlerinden tanır. Aliya İzzet Begoviç merhumdan sonra o şanlı mücadelenin en büyük kahramanlarından biri, bu bizim Kahramanyol hocamızdır. Kendisinin geniş entelektüel alâkasının yöneldiği meselelerden biri de Orta-Doğu'daki dînî-siyasî ihtilâf ve çatışmalardır. Kahramanyol hoca, bu sayıdaki yazısında, Kudüs meselesi hakkında çok tartışılacak ve belki de yegâne kalıcı hâl çâresi olabilecek farklı ve orijinal bir “teklif”i, “Kudüs Devleti” modelini tartışmaya açıyor. Alâkalı bütün taraflar için radikal bir “çıkış” ve “model teklifi”dir bu... Mevcut “realpolitik” karşısında gerçekçi bir “hâl çâresi” olup olamayacağı elbette tartışılabilir, fakat bahis mevzuu “model”in kendi içinde makûl ve mantıklı olmadığı da peşinen söylenemez.

Prof. Kemal Üçüncü, Türkolojinin bilinen isimlerinden biridir. Bu sayı için –dosya muhtevasına doğrudan temas etmese de- Rusya Dış İşleri Bakanı Sergey Lavrov'un, “Rus dış politikasının tarihî arka planı”nı tahlil ettiği mühim bir makalesini tercüme etti. Rus hariciyesinin uzun yıllardan beri başında bulunan Lavrov kadar, onun o “tarihî arka plan”ı nasıl

değerlendirdiğini bilmek de Türkiye-Rusya münasebetlerinin mevcut seyri açısından ehemmiyet taşısa gerektir.

Tuncay Önder, önceki sayılarda başladığı “Şevket Süreyya Aydemir ve İnkılâbın nizâmı” serisinin üçüncü kısmını da bu sayı için yazdı. Her üç yazı peş peşe okunduğunda inkılâbçı Kadro çevresinin “ideolog”u olarak bakılan Şevket Süreyya’nın da bir ölçüde temsil ettiği “çizgi”nin de nasıl bir devlet, millet ve cemiyet tasavvuruna sahip olduğu berrak bir şekilde anlaşılabilir. Bu tasavvur fazlasıyla “bize mahsus” ve bir hayli “totaliter” bir intizam talep etmektedir.

.....

Allah ruhsat verirse Temmuz ayında çıkaracağımız “Seçim” sayısında buluşmak üzere bâkî selâm ve muhabbet...